

مستطابق

مطبعه و محل اداره :

جنرال اوغلنده امنیت
صندوقی جوارنده
شکول بقوشنده
۲۲ نو صهر

سلکزه موافق آثار
جدیده مم المنونبه
قبول اولنور

درج ایله بن آثار اعادة اولنماز

ریسه ، فلسفه ، علوم ، مفروضه ، ادبیات تاریخ ، سیاستنامه ربالنخاصه احوال رشونه اسلامیه درجهت ابرو هفته ده بر نشر اولنور .

صاحب و مؤسسی :

آبونه بدلی

درسمادنده نسخسی ۵۰ باره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسسی

سنه لکی

قبرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

عالمک عثمانیه ایچون	۶۰	۳۰	غروش
روسیه	۶۰۰	۳۰۰	روبله
سائر عالمک اجنبیه	۱۷	۹	فرائق

۱۰ تموز ۳۲۴

بدنجی جلد

۱۴ رمضان ۱۳۲۹ پنجشنبه ۲۵ اغستوس ۱۳۲۷

عدد : ۱۵۷

« وحدت وجود »

— ۵ —

فقط اندن اول بو بحثک تحریرینه سبب اولان شیئی حکایه ایده لم :
برکون قلمده مشغول ایدم . صراط مستقیمده کی آثار عالمانه سی صراط
قارنلرینک معلومی اولان فاضل محترم حلیم ثابت افندی کلدی ، بعد التسلیم
والترحیب جینسدن بر مکتوب چیقاروب فقیره ویردی . بو مکتوب
قزاندی نشریاتیه مشتمل بر ذات طرفندن کوندرلمش ایدی . بو ذات
مکتوبینده صوفیونک مسلك ، خاص عرفانی اولان « وحدت وجود »
ایله حکمانک « بانته ایزم » نامی ویردکاری مسلك فلسفی بیننده کی
فرقک بیانی ، بو خصوصده برارده معلومات اعطاسی ممکن اولوب
اولدیغنی حلیم ثابت افندیدن سوال ایدیور ، و صراط مستقیم ایله نشر
اولنان مصاحبات عاجزیدن برنده وحدت وجوده تماس ایدن بعض
فکرلر کوردیکی جهته او مصاحبه کندیسنگ خیلی ایشنه یارادیغنی
سویلیور ایدی . مکتوبک سیاق تحریرندن اکلاشایدیغنه کوره صاحب
مکتوب وحدت وجود ایله فلاسفه افرنجک مسلك معهود فلسفیلری
بیننده برفرق یوق ایسه برینک قیمتی دیکرندن زیاده اولماق لازم
کله چکی اعتقادینه ذاهب اولمش ایدی . بو فکرک وهله اولی ده هر ذهنه
تواردی ضروری اولدیغندن فقیرده صاحب مکتوبی بو اعتقادنده معذور
کوردیم .

بو بحثه دائر حلیم ثابت افندی ایله بینمزده برار سوزلر جریان
ایتدکدنصکره مخاطب محترم ، وحدت وجوده قائل اولاز ، واکادائر
منظوم ، منشور برچوق اثرلر یازان اصفیانک قلوب امتده طوئدقلری
موقع بلند تکریمه بویله بر عقده خاطر دن طولایی عارض اولان تزلزلی دفع
ایچون بر مقاله یازمقلمنی بعد عاجز دن التماس ایتدی . بو تکلیفه قارشو ،
متصف اولدیغنی عجزکلی بی ضمان معذرت اولق اوزره درمیان ایتمک

لازم کلور ایکن ، سائقه غفلتله « بکی یازارم » دیمش بولندم ایشته . بو
« بکی یازارم » سوزیدر که بکا اقتدار مک ، حدمک وجوه ایله فوقنده
اولان بومستله حقنده بر قاج سطر یازی یازدیره جقدر . مقصده کلنججه
وحدت وجود حقنده تعمیق نظر دن زیاده ، اکا قائل اولان اعظم
امتک فکرلریله فلاسفه نک فکرلری بیننده کی مشابیهت صوریه دن
طولایی صاییلار . وادی ترددک برورطه خذلان اولدیغنی ، اووادی بی
شهره حقیقت ظن ایتمک سرابک شراب اولدیغنه قائل اولق قیلندن
بولدیغنی اکلا تمقدن عبارتدر .

اولا شوراسی بیلنملی که انسان انسان اولق حیثیتیه — بلاقید
دین — تحری وادراک حقیقت استعدادیه مجبول بر مخلوقدر . ایستر
دین صحیح ایله متدین ایستر ادیان منسوخه دن برینه متمسک اولسون ،
ایسترسه وجداننده دین نامنه هیچ بر فکر حکم فرما اولسون فطره
شاهد حقیقته عاشق اولدیغندن دایما انک ارقه سندن قوشار .

فقط انساندن مقصد علت غائیة حیاتی اذواق حیوانیه سنک
تکمیلندن عبارت ظن ایدن حشرات عوام دکلدیر . « حیوانرا
خبراز عالم انسانی نیست » مصرعی چشمه تاریخی کبی نقش ناصیه
خذلانلری اولان اوکی عقل وادراک مفلسلرینک بتون مساعیلری
ایکی آیین متاوبک اجراسنه منحصردر . طنطنه کوس هوی ایله
انلرک قولاقلری صاغر ، متصل ییوب ایچمکله کندیلری صغر
اولشدر . صفت کاشفه حقیقتلری شو ایکی سوزله خلاصه ایدیلم
بو هیاکل جامده نک بچندن خارج قالمسی ایسه غایت طبیعیدر .

بو مبعثده ایراد ایدیله چک دلائل بعض افکاره کوره بالطبع
خطایات درجه سندن ایلری به کچه من ، بزده انلرک دلائل ریاضیه
قوتنده اولدقلرینی ادعا ایتمیورز ، ذاتاً هانکی دلیل عقلی واردر که
حقایق معنویه نک وجودنی قطعیت ریاضیه درجه سنده بر قوتله اثبات
ایده بیلسون ؟ بوراده دلائلک قوتندن زیاده شخصک قابلیت حائر

فقط اوقظه لر دن برینی تشکیل ایدن لوندره شهرینه کیره جک اولور ایسه ک کره مصنعه مزک اوزرنده انک نامنه موضوع اولان نقطه نك مدلول حقیقیسی نه اولدینی اوزمان اکلار ، او نقطه نك ایچنده بوسفر بز نقطه قدر قالیرز. شهری تمامیه کز مک ، محتوی اولدینی مآثر عمران و ترقی بی برر برر کورمک ایچون هفته لر، بلکه ده ایلر کفایت ایتمز ، اسم ایله مسمی بیننده کی فرق عظیم اولانجه قوتیه تحقیق ایدر .

ایشته فکر و نظره ذوق و شهوده بویله در بری حقیقتک اسمنی دیکری ده - تعیر جاژ ایسه - جسمنی کویستر .

وحدت وجود اولسون پانته ایزم اولسون بونلرک ایکسینک ده علت غایه تحریاتی جناب حتی بولمقدن عبارتدر . فقط بویکی شینک مشابته صوریه لرینه باقوبده اره لرنده کی فرق معنویدن ذاهل اولماملی . بوفرقت معنوی ایمان ایله الحاد ارسنده کی فرقک عینیدر . مثلا هیچ بر دین ایله متدین اولمیان بر طاقم فلاسفه کوریلور که جستجوی حقیقت طریقته کی مجاهدات عقلیه لری نتیجه سنده وحدانیت الهیه قائل اولیورلر . دین اسلامک رکن اولینی ده وحدانیت الهیه دکلیدر ، شو حاله نظراً عقلاً وحدانیت الهیه قبول ایدن بر فیلسوف ایله بر حکیم مسلمی برمی طوتمق لازم کلیر ؟

یالکز وحدانیت الهیه تصدیق ایله هرشی اولوب بیترمی ؟ ساده جه بر اجتهاد عقلی ایله حاصل اولان او اعتقاد ، صاحبی مقبول الهی ایدرمی ؟ بزم اعتقاد مزه کوره ایتمز . واقعا اوج اعلا حقیقته ارتقا ایچون پرواز ایدر جک قانادک بری بودر ؛ فقط تک قاناد ایله اوچ - ولماز . قانادک بری جناح توحید سرمدی ایسه ، دیکری ده جناح تصدیق احمدیدر . توحید فلاسفه بی کوروب دین اسلامدن روگردان اولمق نه ایسه ، « پانته ایزم » دینلن مسلك فلسفی به سالک حکمای کوروب وحدت وجوده قائل اولان اولیاء الله دن روگردان اولمق ده اودر .

ملحدله مؤمنک بعض نقاطده فکرآ و نظراً اتحاد لری هر زمان ایچون ممکندر . حتی ملحد اولور که نظر حکمتی مؤمنی کچر ، وصول حقیقته اکا تقدم بیله ایدر . اکر بو دیدیکمز شینک امکانی اولسیدی « اطلبوا الحکمة ولومن افواه المشرکین » حدیث شریفیه مشترکیندن تلقی حکمتله مأمور اولماز ایدک ، کذا طلب علم ایچون اقطار بعیده یوللرینک بزم ایچون کشاده اولدینی حقیقته کی حدیث نبوی فم درر بار سعادتدن شرف صادر اولماز ایدی .

صوفیه نك « وحدت وجود » دیدکلری شی فلاسفه نك « پانته ایزم » دیدکلری مسلکک عینی ایتمش ، شو حاله انواع طاعات و مجاهداته حاجت نه ؟

بو مبخته دائر انا طرفندن یازیلان انا نك مطالعه سی حصول مقصده کفیدر . بنابرین بنده انلری اوقور ، بو مسلکک نه دیمک اولدینی اکلارم ؛ بوضورتله دهها مکمل ، دهها مدلل بر مسلک حکمته سالک اوله جنم جهته بین الناس بر محقق کامل اولمق اوزره کچینیم دینه جک اولورسه بو سوز فکر و نظر مرتبه سنه کوره صحیح اوله

تأثیردر . فلسفه ، کلام کتابری اثبات واجب دلایله مالا مال اولدینی حاله جناب حتی جف القلم انکار ایدن بیکرله آدم کوریلور . انلرک بو انکار لری اثبات واجب صددنده اتیان ایدیلن دلایلی تمامیه حکمدن اسقاط ایدر مدیکی کبی او دلائلک اتیان ده منکرینک کافه سنی دائرة تصدیق و ایمانه ادخال ایله مز . « ورودالامداد بحسب الاستعداد » سوزینک تضمن ایتدیکی حقیقی کیمسه انکار ایدر مز . مثلاً یاغور یاغار قیاره اصابت ایدن قطره لر بر مدت صکره بخر ایدرک تکرار هوایه عازم ، فقط طوپراغه دوشن دانه لر انک اجزاسنه نفوذ ایله درلو درلو نباتاتک نمانسه خادم اولور . دیمک که هرشیدن اول محله قابلیت شرط ایتمش ؛ محله قابلیت اولمقدن صکره چکیلن انکلرک هبسی هبا اولور . مرکبه موسیقی تعلیم ایتمک سوداسنه دوشنک حاله هم اغلانیر ، هم کولونور !

عرفا دیورکه : ذات وحدت حقیقده هرکسک نظری استعداددن ایلری کیده مز . عوام باقار هرشینی قشردن عبارت کوریر ؛ خواص باقار قشر ایله لی برلکده کوریر ؛ عاشق بویکی مرتبه دن یوکسولوب یالکز لی کوریر . یالکز قشری کورن درکه حیوانیتده قالیر ؛ قشر ایله لی برلکده کورن مرتبه انسانیته ارتقا ایدر ؛ یالکز لی کورن ربانی اولور . هرشینی قشردن عبارت ظن ایدن هیچ بر شی بیلمز ، هیچ بر شی بیلمدیک ایچون بر شی سو یله مز . یالکز لی کورن ده بر شی سو یلمکه جسارت ایدر مز . بومبخته سوز سویلنلر لب ایله قشری کورن متوسط لردر .

زخامی میزند آن بی خبر جوش

که خام اوازه دارد پخته خاموش

وحدت وجود محققین صوفیه نك مسلک خاص عرفانیدر انلر بو مرتبه به ارتقانک توحید حقیقی به وصول ایچون شرط لابد حکمنده اولدینه قائلدرلر .

بومبخته سوز سویلمک ایچون ایکی طریق واردر ؛ بونلردن بری طریق فکر و نظر ؛ دیکری ده طریق ذوق و شهوددر . طریق فکر و نظر بتون متفکرین ایچون آچیقدر . طریق ذوق و شهوده کلنجه او یالکز اصولی وجهله قطع مراتب معرفتله اوفیضه مظهریت سعادتنه نائل اولانلر ایچوندر . هرکس عشق ایله عشقک حالاتدن بحث ایدر بیلیر ؛ فقط لذت عشقی انجق عاشق اولانلر بیلیر .

پرسید یکی که عاشقی چیست

گفتم که چو من شوی بدانی

المزه بر کره مصنعه الدیغمز زمان ارضاک کافه اقسامنی احتوا ایتدیکنی کوریرز ؛ بواحاظه مزه مغروراً ارضی مدرکه مزه صیغیدر - دیغمزه قائل اولورز ؛ هر بلده نك اسمنی سویلرز ؛ لدی الحاجه انلره دائر ازجوق معلومات ده ویره بیلیر ؛ اوقوجه شهر لر کره مصنعه مزک اوزرنده برر نقطه قدر کویسترلشدر . یوزلرجه کیلومتر ولتی برلری پارماغیزک اوچیله ستر ایتمک بزم ایچون ممکندر .

بیلرایسده ذوق و شهود مرتبه سنه کوره اصلاحیح اوله ماز .
بر اسم تحتده تعین ایدن پک چوق شیر واردرکه مشابته
صوریه لرینه رغماً بینلرنده فرق عظیم واردر .
مثلاً بر باردق دکز صوبی بر باردقده قره قولاق صوبی الوب
یان یانه قویه جق اولورسه بونرک ظاهرینه باقائلر بینلرنده هیچ بر
فرق کورمزله ، بو فرق او صولری ایچدکن صکره کلاشیلیر
« هذا ملح اجاج وهذا عذب فرات !
صنی بر یاقوتک شعشعه صوریه سی بعض کره اک ماهر قیو محیلری
بیله الداتیور . محک تجربه اولسه جوق ساخته التونر حقیقی التون
کبی کیسه رغبتده طاشینیر ایدی .

دانه فلفل سیاه و خال مهر و بان سیاه

هر دو جانسوزند اما این کجا و آن کجا

حال بویله ایکن کرک فکر و نظر ، کرک ذوق و شهود موهبلرندن
نصیبی اولیان بر طاقم جهلانک قهوه خانه وساره کبی محللرده سبزه
پیاسه سندن بحث ایدر کبی « وحدت وجود » دن دم اورملری ،
شونک بونک اغزندن ایشیتدکلری یاخود معناسنی قطعاً ا کلاماق
شرطیله بعض کتابلرده او قودقلری سوزلری سند اتخاذ ایدرک
انواع ترهاتک قوهنه جرات و بو صورتله قصه کونده یوز کره
خلع ربه ایمان و اسلام ایلملری ارتق عقل و منطقک زه سنه صیغار
بیله نم . چونکه بومسلك یارمسلك حکمت در یاخود بر طریق زهد و تقوی
اگر بومسلك حکمت ایسه اندن برشی کلایه بیلمک ایچون آز چوق
تبعات اجرایی لازم در . یوق ، طریق زهد و تقوی ایسه اوده بر طاقم
طاعات و مجاهدات ایله آسردر .
بونرک او چنجیسی اولان مسلك اسافل حقنده نه دیمک لازم
کله چکنی ارتق سز تعین ایدیکنز .

فرید

الخنساء

الخنساء عربک اک بویوک شاعرلرندن ، دهاطوغروسی اک بیوک
شاعرلرنددر . مخضرمیاتدندر ، یعنی هم دور جاهلیتی ادراک ایتمش ،
هم ده عصر سعادته یتیمشدر . ام المؤمنین حضرت عائشه رضی الله عنها
خنسایه پک التفات بویورورلر ؛ بو آتشرزان قارینک قاردشلی حقنده کی
مدهش مرتبه لرینی کندیسنه انشاد ایتدییره رک دیکلرلر مش .
مشهور جریر معاصرلرینک ، سلفلرینک شعرینی تمقید ایدرکن
نوبت خنسایه کلنجه صوصارمش . « نهیه صوصدک ؟ » سؤالنه قارشیده
« او قارینک شعرلری حقنده مطالعه یوروتمک بزم حدیمک پک فوقنده
در . » دیر ایش .

صراط مستقیم صحیفه لرنده صره سی دوشدکجه ادبای عربک اثرلرینی
کوچمز بتدیکی قدر ترجمه ایتمک ایسته یورز . انشاء الله اوزمان خنسانک
مرتبه لرینی ده نقل ایدرز . یالکنز بویوک قادینک سوق عکاظده

حضرت حسان ایله کچیردیکی بر وقمینی شیمیدین سویلیه چکنز .
سوکیلی قارئلریمزک معلومیدرکه سوق عکاظ بر بلاغت سرکیسی ،
بر شعر سرکیسی ایدی . عربک معروف ، غیر معروف ، ازکک ، قادین
نه قدر شعراسی ، ادبایی ، خطبایی وارسه اورایه کله رک اثرلرینی
او قورلر ؛ حکم انتخاب اولنان بر منقذک نظر تمقیدینه عرض ایدرلردی .
بر کون الخنساء سوق عکاظه کله رک شعرلرینی او قوددی . او زمان
حکم مشهور نابغه ذبیانی ایدی . خنسایی جان قولاغیله دیکله دکدن
صوکره « ایکنجه سیک . اکر سندن اول شوکور شاعر کلش اولمسه .
یدی سنی برنجی چیقاریردم . » دیدی . نابغه نک برنجی چیقاردینی
شاعر اعشی ایدی .

اوصرده حسانده اوراده بولونیوردی . الخنسانک مظهر اولدینی
مرتبه نی قیصقاندی . نابغه یه اعتراضه قالدیشدی . نابغه « سکا بوجواب
ویرسین . بن اوغراشه مام . » دییه خنسایی کوستردی . خنساء حضرت
حسانه باقرق : « اکمتین شعرک هانکیسی ایسه اونی او قوده دیکلیه ییم
باقیم ... » دیدی . حسان در حال

« لنا الحففات الغر یلمعن بالضحی ؛

واسیافنا من نجدة یقطن دماً . »

مطالعیه باشلایان نشیده حماستی انشاد ایتدی . معلومدرکه عربک
چوق سماحتلریله برده شجاعتلریله فخر ایدرلر . هجو ایدرک چکلری آدمی ده
پتیلکله ، قور قاققله باقیرلر . حسانده قبیله سنک مفاخرینی تعداد
ایدن بو شعرینه او صورتله باشلامشدی . مطلع « بزم صباخلین
پاریل پاریل پارلایان بیاض تجره لریمز وار ، قیلدیچاریمز کال نجدتمزدن
قان طامله لرینه میزاب اولیور . » مآلنده در .

خنساء شعری باشدن اشاغی دیکله دی . اولاشو مطلع بیتنی آله رق
دیدیکه : « قوزوم ، قبیله کی مدح ایتمک ایسته مشسین ؛ فقط بر
بیتده یدی یرده دوشمشسک ! بزم بیاض تجره لریمز وار دیمک
ایچون جففات الغر دینورسین . بیلمیورمیسک جففات کله سی قلت
کوستر ، دیمک سزک نهایت اوج تجره کز وارمش . سن بونی
جففات دیمیه چکدک . جفان دیه چکدک . چونکه بو شکل کثرت
کوستر . صوکره بیاضلغی ده واضح بر صورتده کوستره میورسک :
أوت غر کله سی غره دن کلرکه نهایت بیاض بر لکه دیمکدر . سن
بوراده غر لفظی یرینه بیض کله سنی قوللانه چکدک . کله لم یلمعن یه .
لمعان نسبتله او قدر شدتلی اولمایان ضیانک زمان زمان ظهوری
دیمکدر . دیمک سزک تجره لریمز وار زمان زمان پارلیور ؛ هم سونوک
بر نور ایله پارلیور . أوت ، بوراده اشراق ماده سنی قوللانه رق
یشرفن دیه چکدک . او زمان هم تجره لریمز آله بیلیدیکنه پارلایه جق ،
هم مهادیا پارلایه چقدی . کله لم بالضحی یه . بر کره کوندوزین تجره نک
پارلاقلغی کوزه چارپماز ؛ ثانیاً مهمانپورلک ، سماحت نقطه نظرندن
کیجه پارلایان تجره کوندوز قاینایان تجره دن ده سا خوش اولور .
اونک ایچون سنده تجره لری کیجه قاینایه جق ، یعنی بالضحی یرینه
بالضحی دیمیه چک ایدک .